

МОТИВИ

към проект на наредба за изменение и допълнение на Наредба № 38 от 21.05.2020 г. за изискванията към дейността на инвестиционните посредници

Причини, налагащи приемането

Законът за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ) изисква при извършване на услуги по чл. 6, ал. 2, т. 4 и 5 от същия закон, инвестиционният посредник да изисква от клиента, съответно от потенциалния клиент, информация за неговите знания и опит относно услугите по чл. 6, ал. 2, т. 4 и 5, финансовото му състояние, способността му да понася загуби и инвестиционните му цели, включително допустимото за него равнище на риск, извършвайки оценка за уместност. Също така при предоставянето на инвестиционни услуги, различни от тези по чл. 6, ал. 2, т. 4 и 5 от ЗПФИ, инвестиционният посредник трябва да изисква от клиента, съответно от потенциалния клиент, информация за неговите знания и опит във връзка с инвестиционните услуги, свързани с конкретния вид продукт или услуга, които се предлагат или търсят, така че инвестиционният посредник да може да прецени дали инвестиционната услуга или продукт са подходящи за клиента. За тази цел е необходимо да бъде извършена оценка за целесъобразност.

В Наредба № 38 от 21.05.2020 г. за изискванията към дейността на инвестиционните посредници (Наредба № 38) са въведени изискванията относно оценката на уместност, произтичащи от Насоки относно определени аспекти на изискванията на MiFID за годност (ESMA35-43-1163), издадени от Европейския орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП), за които Комисията за финансов надзор е взела решение да спазва в надзорната си практика.

Към настоящия момент в националната правна уредба не са въведени допълнителни изискванията относно оценката за целесъобразност.

Проектът на наредба за изменение и допълнение на Наредба № 38 има за цел в националната правна уредба да се въведат допълнителни изискванията относно извършването от инвестиционния посредник на оценката за целесъобразност при предоставянето на инвестиционни услуги, различни от тези по чл. 6, ал. 2, т. 4 и 5 от ЗПФИ, произтичащи от Насоките относно определени аспекти на изискванията на ДПФИ II за целесъобразност и освобождаване само за изпълнение (ESMA35-43-3006), издадени от ЕОЦКП, които Комисията за финансов надзор възнамерява да спазва в надзорната си практика. С предложените изменения и допълнения в Наредба № 38 се цели уеднаквяване на двата режима.

Въвеждат се допълнителни изисквания, касаещи вътрешната организация на инвестиционния посредник, произтичащи от Насоките относно вътрешното управление съгласно Директива (ЕС) 2019/2034 (EBA/GL/2021/14), издадени от Европейския банков орган (ЕБО), за които Комисията за финансов надзор е взела решение за прилагането им съгласно чл. 13, ал. 1, т. 26 от Закона за Комисията за финансов надзор.

С предложените изменения и допълнения на Наредба № 38 в националното законодателство се осигурява спазването на Насоките относно критериите за освобождаване на инвестиционни посредници от изискването за ликвидност в съответствие с член 43, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2019/2033 (EBA/GL/2022/10) и Насоките относно вътрешното управление съгласно Директива (ЕС) 2019/2034 (EBA/GL/2021/14), издадени от ЕБО, както и Насоките за възлагане на дейности на външни доставчици на компютърни услуги „в облак“ (ESMA50-164-4285 BG), издадени от ЕОЦКП. Спазването на насоките се постига чрез предвиждането на съответни мерки в

националното законодателство, като по този начин се създават условия за задължително прилагане на изискванията от инвестиционните посредници и съответно възможности за прилагане на надзорни мерки при несъобразяване с тези изисквания.

Цели, които се поставят с приемането на наредбата

Предлага се в глава четвърта от Наредба № 38 да бъде създаден раздел Па „Оценка за целесъобразност“, в който да бъдат уредени изискванията относно оценката за целесъобразност, за да може инвестиционният посредник да изпълни задължението си да действа в най-добър интерес на клиента.

Предвижда се задължение за инвестиционния посредник да приеме и прилага политики, в които да бъдат описани процедурите и средствата, чрез които да поиска от клиента да предостави информация за притежаваните от него знания и опит.

Определят се и изисквания, с които инвестиционният посредник трябва да се съобрази при разработването на въпросниците за събиране на информация за клиента за целите на оценката за целесъобразност.

Във връзка с развитието на технологиите и предоставянето на услуги от разстояние се предвижда инвестиционният посредник да изготвя онлайн въпросници, които трябва да съдържат ясни въпроси и/или да предоставят на клиентите допълнителни пояснения или примери, когато е необходимо. Също така при събиране на информация от клиентите чрез тези онлайн въпросници е предвидено инвестиционният посредник да прилага мерки за осигуряване на възможност клиентът да получи съдействие от служител на инвестиционния посредник при необходимост, както и за справяне в случаите на непоследователни отговори, дадени от клиента.

Въвежда се задължение за инвестиционния посредник, който извършва оценка за целесъобразност с помощта на автоматизирани системи, а и когато взаимодействието с клиента не се осъществява чрез автоматизирани системи, най-малко веднъж годишно да наблюдава и изпитва алгоритмите, които се използват за извършване на тази оценка. При разработването на тези алгоритми инвестиционният посредник трябва да отчита естеството и характеристиките на инвестиционните продукти, включени в офертите към неговите клиенти и потенциални клиенти. С цел осигуряване на по-висока защита на интересите на инвеститорите се предвижда при предоставянето на достъп до сложни (комплексни) или рискови инвестиционни продукти или услуги, инвестиционният посредник да събира допълнителна информация и извършва задълбочена оценка на знанията и опита на клиента по отношение на тези продукти, в това число и на способността на клиента да разбира механизмите, които правят инвестиционния продукт „по-сложен“ или „по-рисков“, както и на опита му с тези продукти.

С цел поддържане на актуалност на информацията за целите на оценката за целесъобразност за своите клиенти, за инвестиционният посредник се въвежда задължение да приеме и прилага процедури за определяне на честотата на актуализиране на тази информация, за да гарантира, че информацията е актуална, точна и изчерпателна. За осигуряване по-висока защита на интересите на инвеститорите се предвижда, че инвестиционният посредник трябва да изисква от клиентите, с които има текущи взаимоотношения, редовно да го информират за всяка промяна на информацията, предоставена за целите на оценката за целесъобразност.

За случаите когато клиентът на инвестиционния посредник е юридическо лице или група от две или повече физически лица, или когато едно и повече физически лица се представляват от друго физическо лице, се предвижда инвестиционният посредник да приема и прилага политика, с която предварително се определя как се извършва оценката

за целесъобразност.

Предлагат се и разпоредби, насочени към характеристиките, естеството и спецификите на инвестиционните продукти, които инвестиционният посредник предлага. За тази цел е въведено изискване инвестиционният посредник да приеме и прилага политики и процедури за разбиране на характеристиките, естеството и спецификите на инвестиционните продукти, за да може да прецени дали тези продукти са подходящи за неговите клиенти.

На следващо място е предвидена възможност инвестиционният посредник да отправи ясно и неподвеждащо предупреждение, в случай че клиентът предостави недостатъчна или никаква информация за своите знания или опит, или в случай че оценката на тази информация покаже, че предлаганата или търсената инвестиционна услуга или продукт не е подходяща за клиента.

С цел повишаване на финансовата култура на клиентите се предлага, когато клиентът не притежава необходимите знания и опит, инвестиционният посредник да му предложи образователни инструменти, уебинари или платформи за симулативна търговия за подобряване на знанията му. Тези образователни инструменти обаче не трябва да са насочени конкретно към подобряване на способността на клиента да дава правилни отговори на предварително определен набор от въпроси, тъй като това може да доведе до заобикаляне на задължението на посредника да оценява неговите знания и опит относно предлаганите или търсените инвестиционни продукти.

С оглед повишаване качеството на предлаганите от инвестиционните посредници услуги се предвижда, че лицата, които извършват оценка за целесъобразност трябва да притежават адекватно ниво на умения, знания и експертен опит, включително достатъчно познания за съответните регулаторни нормативни изисквания и процедури, за да изпълнят качествено своите задължения, свързани с извършването на оценката за целесъобразност. За тази цел инвестиционният посредник трябва да осигури редовно обучение на тези лица. Въвеждат се изисквания за инвестиционния посредник да разполага с подходящи механизми за мониторинг и контрол, за да гарантира спазването на изискванията за целесъобразност, както и да поддържа архив, свързан с оценката за целесъобразност, в който се включва информацията, която се събира от клиенти, и предоставяните услуги.

Регламентиран е преходен период от 3 месеца от влизане в сила на наредбата, в който инвестиционните посредници и банките - инвестиционни посредници да приведат дейността си в съответствие с изискванията на глава четвърта, раздел Па „Оценка за целесъобразност“.

Предлага се разпоредба, която въвежда задължение при възлагане на услуги в облак на външни доставчици, инвестиционният посредник да спазва Насоките за възлагане на дейности на външни доставчици на компютърни услуги „в облак“ (ESMA50-164-4285 BG), издадени от ЕОЦКП, за които Комисията за финансов надзор е взела решение за прилагането им съгласно чл. 13, ал. 1, т. 26 от Закона за Комисията за финансов надзор.

По отношение на сключените до датата на влизане на наредбата споразумения за възлагане на услуги „в облак“ на външни доставчици е регламентирано, че в срок до 01.06.2023 г. инвестиционните посредници, депозитарите на колективни инвестиционни схеми, управляващите дружества, лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове и самоуправляващите се алтернативни инвестиционни фондове, депозитарите на алтернативни инвестиционни фондове и депозитарите на националните инвестиционни фондове, пазарните оператори, централните депозитари на ценни книжа, одобрените механизми за докладване по чл. 1, т. 3 от ЗПФИ и одобрените механизми за публикуване по чл. 1, т. 3 от ЗПФИ трябва да извършат преглед и да ги приведат в съответствие с изискванията на Насоките за възлагане на дейности на външни доставчици на компютърни

услуги „в облак“ (ESMA50-164-4285 BG). Въведено е и задължение за посочените лица да уведомят Комисията за финансов надзор, в случай че прегледът на споразуменията за възлагане на дейности в облак на външни доставчици по отношение на критични или важни функции не бъде приключен в срок до 01.06.2023 г.

Също така се предлага разпоредба, съгласно която, инвестиционният посредник по чл. 9а, ал. 1 от ЗПФИ, който не отговаря на условията за малки и невзаимосвързани инвестиционни посредници, определени в чл. 12, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2019/2033 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 г. относно пруденциалните изисквания за инвестиционните посредници и за изменение на регламенти (ЕС) № 1093/2010, (ЕС) № 575/2013, (ЕС) № 600/2014 и (ЕС) № 806/2014, да спазва Насоките относно вътрешното управление съгласно Директива (ЕС) 2019/2034 (EBA/GL/2021/14), издадени от ЕБО, за които Комисията за финансов надзор е взела решение за прилагането им съгласно чл. 13, ал. 1, т. 26 от Закона за Комисията за финансов надзор.

Изменения в други нормативни актове

С проекта за изменение и допълнение на Наредба № 38 са предвидени и изменения и допълнения в:

1. Наредба № 8 от 03.09.2020 г. за изискванията към дейността на централните депозитари на ценни книжа, централния регистър на ценни книжа и други лица, осъществяващи дейности, свързани със сетълмента на ценни книжа, с които се осигурява спазването на Насоките за възлагане на дейности на външни доставчици на компютърни услуги „в облак“ (ESMA50-164-4285 BG), издадени от ЕОЦКП;

2. Наредба № 44 от 20.10.2011 г. за изискванията към дейността на колективните инвестиционни схеми, управляващите дружества, националните инвестиционни фондове, алтернативните инвестиционни фондове и лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове, с които се осигурява спазването на Насоките относно задълженията за докладване съгласно член 3, параграф 3, буква г) и член 24, параграфи 1, 2 и 4 от Директивата относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове (ESMA/2014/869 BG) и Насоките за възлагане на дейности на външни доставчици на компютърни услуги „в облак“ (ESMA50-164-4285 BG), издадени от ЕОЦКП.

Предлагат се промени, които целят прецизиране на действащи разпоредби, както и промени с правно-технически характер с цел отстраняване на констатирани проблеми при прилагането на наредбата в надзорната практика.;

3. Наредба № 50 от 30.03.2022 г. за капиталовата адекватност, ликвидността на инвестиционните посредници и осъществяването на надзор за спазването им, с които се осигурява спазването на Насоките относно критериите за освобождаване на инвестиционни посредници от изискването за ликвидност в съответствие с член 43, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2019/2033 (EBA/GL/2022/10), издадени от ЕБО;

4. Наредба № 73 от 28.07.2022 г. за оповестяването на пазарни данни, с които се осигурява спазването на Насоките за възлагане на дейности на външни доставчици на компютърни услуги „в облак“ (ESMA50-164-4285 BG), издадени от ЕОЦКП;

5. Наредба № 74 от 09.08.2022 г. за дейността на пазарните оператори, с които се осигурява спазването на Насоките за възлагане на дейности на външни доставчици на компютърни услуги „в облак“ (ESMA50-164-4285 BG), издадени от ЕОЦКП.

Очаквани резултати от прилагането

Предложените промени способстват за повишаване на качеството на предлаганите от инвестиционните посредници услуги и осигуряват защита на инвеститорите.

Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба

Предлаганият проект за изменение и допълнение на Наредба № 38 не е свързан с допълнителни разходи за заинтересованите лица извън необходимите за прилагането изискванията на подзаконовия нормативен акт. Предлаганият проект на наредба няма пряко отражение върху бюджета на Комисията за финансов надзор и не е необходимо осигуряване на допълнителни разходи/трансфери/други плащания.

Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

Проектът на наредба не противоречи на правото на Европейския съюз и не съдържа разпоредби, които транспонират изискванията на акт на Европейския съюз, поради което не е приложена справка за съответствието му.

На основание чл. 6 от Правилата за нормативна дейност на Комисията за финансов надзор проектът на наредба за изменение и допълнение на Наредба № 38 от 21.05.2020 г. за изискванията към дейността на инвестиционните посредници заедно с мотивите се публикува на интернет страницата на Комисията за финансов надзор, като срокът за предложения и становища по проекта на наредба, публикуван за обществени консултации, е 30-дневен.